

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Кореспондентський пункт
Горлівського державного
педагогічного інституту
повідомляє

Міжнародна наукова конференція “Східнослов’янська філологія: від Нестора до сьогодення” / Горлівка, 2012

12-13 квітня 2012 року в Горлівці відбулася Міжнародна наукова конференція “Східнослов’янська філологія: від Нестора до сьогодення”. Організатором конференції під егідою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України став Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов.

Основні напрями роботи конференції:

1. Проблема походження та розвитку східнослов’янських мов і літератур.
2. Діалог культур у художній літературі: Славія та зарубіжжя.
3. Сучасні аналітичні стратегії літературного твору.
4. Письменник та його час: історична доля авторства.
5. Інновації у структурах східнослов’янських мов.
6. Лінгвістика тексту і текстова лінгвістика: стилістика, прагматика, соціолінгвістика.
7. Східнослов’янська ономастика.
8. Концептуальні та мовні картини світу східних слов’ян. Актуальні проблеми ономасіології.
9. Новітні концепції методики викладання східнослов’янських мов та літератур.

На пленарному засіданні було розглянуто теоретичні питання розвитку східнослов’янських мов та літератур. З доповідями виступили В. Калінкін, д-р філол. наук, проф. ДонНУ; В. Теркулов, д-р філол. наук, проф. ГДПІМ; К. Глуховцева, д-р філол. наук, проф. Луганського національного університету імені Тараса Шевченка; В. Дмитренко, д-р філол. наук, проф. Луганського національного університету імені Тараса Шевченка; С. Кочетова, д-р філол. наук, проф. ГДПІМ; Т. Марченко, д-р філол. наук, проф. ГДПІМ; В. Глущенко, д-р філол. наук, проф. Слав’янського державного педагогічного університету; С. Абрамович, д-р філол. наук, проф. Кам’янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка.

Учасники конференції розглянули питання, пов’язані з актуальними проблемами текстології та лексикографії, історіографічним аспектом лінгвістичних досліджень. Проблеми художнього конфлікту була присвячена доповідь керівника першої секції В. Федорова, д-ра філол. наук, проф. ДонНУ.

Робота науковців зосереджувалася на обговоренні особливостей аналізу художніх образів у творах В. Даля, А. Введенського, Е. Іонеско та інших.

Низку доповідей було присвячено аналітичним стратегіям літературного твору, дослідженню особливостей змісту та форми фейлетону в радянській пресі 1918–1921 років, сюжетно-композиційному аналізу оперного лібрето М. Булгакова “Чорне море”, ідейно-художнім особливостям оповідань В. Ардова.

Науковці приділили значну увагу питанням, пов’язаним з історичною долею письменників на прикладі життя і творчості Л. Толстого, М. Матусовського, Б. Ахмадуліної та інших.

Розглянуто питання структурно-семантичних особливостей східнослов’янських мов: іншомовні запозичення в термінології української та російської мов, словотворчі моделі утворення жаргонізмів, семантичні характеристики усталених зворотів. Низка повідомлень стосувалася специфіки творення та функціонування композитів і квазікомпозитів. Обговорювали процеси номінації у сфері молодіжного сленгу, спілкування в мережі Інтернет.

Науковим розвідкам у галузі лінгвістики тексту і текстової лінгвістики було присвячено доповіді про засоби актуалізації текстових категорій у художньому мовленні, статусні характеристики монологічного мовлення у драматургічному дискурсі, функції прецедентних феноменів у навчально-науковому тексті та інші питання.

Окремий блок питань стосувався східнослов’янської ономастики. Лінгвісти обговорювали результати досліджень, висвітлених у доповідях, присвячених онімам поем С. Єсеніна, ойконімам Самарської області, зв’язкам між різними класами онімів.

Науковці також зосередили свою увагу на методичних аспектах викладання східнослов’янських мов та літератур.

У науковій конференції взяли участь лінгвісти з Німеччини (канд. філол. наук Е. А. Зандер “«Подражание Корану Пушкина». Проблемы интерпретации”); Російської Федерації (канд. філол. наук Е. Мустафіна “Способы репрезентации субъективной модальности в древнерусских письмах на бе-

ресте; д-р філол. наук. А. Юсупова “Татарская двуязычная лексикография 19 в.”; д-р філол. наук. І. Попова “Традиции антиутопии Е. Замятина в современной литературе”; канд. філол. наук Н. Коч “Представленность категории «реальный/ирреальный» бриколажными концептами в восточнославянской картине мира”; канд. філол. наук Д. Лопарева “Аксиологическая составляющая концепта «бизнес» в современном медиадискурсе”; Беларусі (д-р філол. наук. О. Лещинская Фразеологічна канцэптуалізацыя і катэгарызацыя эмоцыі гневу беларусамі; канд. філол. наук З. Шведова “Фразеологічна канцэптуалізацыя мауленчай дзейнасці чалавека”; канд. філол. наук М. Буракова Знешні воблік беларуса у фразеалогіі), Казахстану (канд. філол. наук Н. Крылова “Пропозициональная структура слов: история изучения и современное состояние”; канд. філол. наук Г. Умарова “Опыт анализа произведений В. И. Даля о казахских женщинах”; д-р пед. наук Г. Кажигалиева “О некоторых актуальных вопросах методики обучения казахскому и русскому языкам в Казахстане”; д-р іст. наук Н. Адельбаева “Общенаучные методы и их место в истории педагогики”; канд. пед. наук К. Утегенова “Проблемы и пути их решения при обучении русскому языку как неродному (компетентностный подход)”; викладач Е. Абузярова “Отбор дидактического материала для формирования лингвокультурологической компетенции учащихся”; канд. філол. наук О. Опря “Две философии (о Достоевском и Соловьеве)”; канд. філол. наук Г. Шаікова “Функционирование гендерных стереотипов в русском языковом сознании”).

На пленарному засіданні керівники секцій виступили зі звітами про роботу колег, підбили підсумки та висловили сподівання на продовження плідної співпраці з обміну наукової думки між лінгвістами України та зарубіжжя.

Матеріали конференції опубліковані у науковому збірнику “Східнослов’янська філологія”, що містить праці філологічного спрямування (мовознавство, літературознавство, перекладознавство, текстознавство тощо). Постановою Президії ВАК України № 1-05/1 від 26.01.2011 збірник “Східнослов’янська філологія” внесено до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Робочі мови збірника – українська, російська, білоруська, польська, англійська, французька, німецька, іспанська.

Дмитро Василенко, журналіст-кореспондент

V Міжнародна наукова конференція

“Проблеми культурної ідентичності: минуле і сучасне діалогу культур”

Кафедра культурології Національного університету “Острозька академія” провела V Міжнародну наукову конференцію “Проблеми культурної ідентичності: минуле і сучасне діалогу культур”. Традиційно конференція відбувається навесні. Тому і цього році 25-26 квітня науковці України, Польщі, Російської Федерації та Грузії зібралися у черговий раз для осмислення проблеми ідентичності. Попри те, що частина учасників не змогла приїхати до Острога, всі статті й тези були опубліковані у збірнику матеріалів. Географія поданих текстів до участі у конференції свідчить про зростання важливості наукового форуму не лише в Україні, а й поза її межами.

Конференцію відкрив вітальним словом ректор університету Ігор Пасічник, наголосивши на важливості та потребі проведення наукових диспутів із цієї проблеми. Крім того, ректор підкреслив значення цього річної конференції у розбудові національної ідентичності зокрема і наукового рівня Острозької академії загалом. На пленарному засіданні було озвучено дві доповіді, мета яких – з’ясувати полісемантичність поняття “ідентичність” у сучасних умовах. Так, Тетяна Метельова, старший науковий співробітник Інституту європейських досліджень НАН України, виголосила доповідь на тему “Трансформації ідентичності у світі, що глобалізується”. Дослідниця навела достатньо переконливих фактів про помітні зміни на соціокультурній мапі України під час і внаслідок глобалізації, що кардинально трансформували ідентичність як духовну та емпіричну реальність. Тетяна Метельова звернула увагу на трансформацію трудових відносин під впливом глобалізації на культурну ідентичність. У доповіді науковця окреслилися доволі оптимістичний погляд, згідно з яким сучасна людина має достатній потенціал для того, щоб не перетворитися на пасивного консумента, а проявляти свою активність щодо продуктів праці як просумент.

Відповідно до попередньої доповіді, Микола Зайцев, завідувач кафедри культурології та філософії Національного університету “Острозька академія”, у своєму виступі “Розмисли про ідентичність” розмірковував над поняттям “ідентичність”, розкриваючи його сенсові межі. Було зазначено, що традиційно ідентичність розуміється у дзеркальному запитуванні до Іншого, однак ми не часто замислюємося про саморефлексію суб’єкта над межами свого буття. Відтак, філософ справедливо констатує: я сам вирішую “хто я”, а тому виникає чимала відповідальність за власний вибір. Думка Миколи Зайцева подібна до філософсько-антропологічної тези Еріха Ротхакаера про світ як су-

купність індивідуальних стилів життя, що у підсумку утворюють “духовні ландшафти” людського буття.

Робота конференції проходила за трьома тематичними секціями, що можна означити такими рівнями розгляду ідентичності: сучасні виміри розуміння, політичний та релігійний аспекти, а також питання ідентичності в Україні. Основна мета роботи у секціях полягала у досягненні спільного консенсусу між різними студіями, методологіями і науковими напрямками. Зрозуміло, що максимальна реалізація такої мети могла б відбутись у діалозі протилежних наукових світоглядів, але поки таке завдання є доволі складним і водночас перспективним. Згідно із вказаним поділом, голови секцій обмінялися враженнями про дискусії та виступи.

Микола Зайцев у підсумках наголосив на високому інтелектуальному рівні роботи секції: “Приємно було працювати з людьми, які обізнані не тільки у власній темі, але й можуть вийти поза межі свого дослідження на ширший рівень осмислення ідентичності. Варто виокремити доповідь Євгенії Більченко (Національний університет імені М. П. Драгоманова) про мистецьку гру як втечу для сучасної людини; виступ Андрія Артеменка (Харківський національний університет внутрішніх справ) про інтерпретацію ідентичності у формі дискурсу; доповідь Дарини Мельник (Санкт-Петербурзький державний університет) про втечу з дому як спосіб здобуття екзистенційної ідентичності; виступ Максима Карповця (Національний університет «Києво-Могилянська академія») про модель філософсько-антропологічного аналізу міської ідентичності. Виголошені проекти викликали гострі, але толерантні дискусії. Зрештою, практично всі доповіді вирізнялися глибоким знанням порушеної проблеми. Під час такого обговорення вже не мають значення ні втома, ні наукові ступені, ні вікові чи соціальні межі, а лише можливість сенсу як спільного модусу існування. Саме для розмов подібної інтелектуальної та духовної атмосфери не шкода жодної хвилини свого життя”.

Голова секції Дмитро Шевчук вказав на розширення інтерпретативного поля розуміння ідентичності, а відтак і перспективності досліджень: “У межах роботи секції було обговорено низку проблем, що стосувалися релігійної та політичної ідентичності. Серед доповідей вирізнявся виступ Андрія Єкатеринчука, в основі якого проблеми ідентичності національних меншин у Польщі, що виявилися під час останнього перепису населення в цій країні. Дотичну до цієї проблеми, але вже в контексті політики щодо національних меншин у Російській Федерації проаналізувала у своїй доповіді Олеся Малюгіна. Не менш цікавою виявилася доповідь Назара Олійника, який осмислив націоналізм та не-націоналізм у контексті баскської проблеми, а Віктор Троян з’ясував особливості регіоналізму в Україні. Під час обговорення питань релігійної ідентичності прозвучали доповіді Романа Галуйка про нові ікони в Україні та Михайла Кобриня про традиційну ідентичність у середовищі УГКЦ. Усі учасники конференції, які брали участь у роботі цієї секції, дійшли згоди, що вивчення проблем ідентичності вимагає продовження та залучення “інтердисциплінарних підходів”.

Жанна Янковська у звіті наголосила на органічності й системності дискусії під час роботи секції: “Майже всі виступи стосувалися обговорення проблем ідентичності у сенсовому полі української культури ХІХ століття. Жваві обговорення викликав виступ Галини Бондаренко «Регіональні типи ідентичності в сучасній Україні», наукового співробітника Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології імені Максима Рильського, а також доповіді Тетяни Ємець та Людмили Сорочук – наукових співробітників Центру українознавства філософського факультету Національного університету імені Тараса Шевченка”.

З огляду на глибокий рівень дискусій, учасники конференції продовжили спілкування у неформальній обстановці. У підсумках було зацентровано важливі акценти на дослідженні проблеми культурної ідентичності і відповідно – окреслено коло питань для наступного наукового форуму.

Максим Карповець